

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 200/04-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Mazáka prerokoval prijatú sťažnosť A. P., bytom B.; M. P., bytom B.; T. P., bytom B.; B. P., bytom B.; L. K., bytom B., a B. P., bytom B., zastúpených advokátom Mgr. M. Š., B., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/91 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. P., M. P., T. P., B. P., L. K. a B. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/91 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/91 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. M. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. T. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsať tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. B. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsať tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

7. L. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsať tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

8. B. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsať tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

9. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť A. P., M. P., T. P., B. P., L. K. a B. P. trovy právneho zastúpenia v sume 45 190 Sk (slovom štyridsaťpäť tisíc stodevät' desiat slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu Mgr. M. Š., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 200/04-23 z 23. júna 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“); M. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka v II. rade“); T. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka v III. rade“); B. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ v IV. rade“); L. K., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka v V. rade“), a B. P., B. (ďalej len „sťažovateľka v VI. rade“ - spolu ďalej len „sťažovatelia“), doručení ústavnému súdu 23. februára 2004, doplnenú na základe výzvy ústavného súdu z 5. apríla 2004 splnomocneným právnym zástupcom sťažovateľov podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2004, ktorou sťažovatelia namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II [pôvodne Obvodného súdu Bratislava 2 (ďalej len „okresný súd“)] v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/91.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 7. mája 2004 sa k sťažnosti písomne vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr. 2074/04 z 28. mája 2004, v ktorom konštatoval, že „(...) *prieťahy spôsobené sťažovateľmi neboli zistené (...) prieťahy spôsobené súdom boli zistené za obdobie od 25. 10. 1996 do 29. 6. 1998 a od 5. 11. 2003 do 20. 5. 2004 (dlhodobá práceneschopnosť zákonnej sudkyne) (...) zistené prieťahy neboli zavinené subjektívnym zavinením sudcu, ale vyplývajú z objektívnej situácie v personálnom obsadení tunajšieho súdu*“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 258/91 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 30. december 1991 – sťažovatelia (pôvodne sťažovateľ v I. rade a právny predchodca sťažovateľov v III. – VI. rade) sa žalobou podanou okresnému súdu domáhali na základe zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách vydania v žalobe identifikovaných nehnuteľností;
- 7. január 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 29. január 1992;
- 29. január 1992 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené na 26. február 1992;
- 26. február 1992 – pojednávanie bolo bez vypočutia účastníkov odročené na 20. marec 1992 z dôvodu predvolania svedkov, ktorých navrhol právny zástupca sťažovateľov;
- 20. marec 1992 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd na žiadosť sťažovateľov uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu tak, že nehnuteľnosti špecifikované v žalobe patria do dedičstva po ich právnej predchodkyni, a ktoré bolo odročené na neurčito a právnomu zástupcovi sťažovateľov bolo uložené, aby zmenenú žalobu predložil v písomnej podobe;
- 13. máj 1992 – právny zástupca sťažovateľov predložil okresnému súdu zmenenú žalobu, ktorou rozšíril okruh žalovaných o ďalšie tri osoby;
- 13. máj 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 28. máj 1992;
- 28. máj 1992 – pojednávanie bolo bez meritórneho prejednania veci a bez vypočutia účastníkov odročené na 30. jún 1992 s tým, že právna zástupkyňa žalovaných oznámi adresu žalovaného v IV. rade;

- 30. jún 1992 – pojednávajúce sa z dôvodu ochorenia zákonnej sudkyne nekonalo;
- 10. júl 1992 – okresný súd nariadil pojednávajúce na 4. august 1992;
- 4. august 1992 – pojednávajúce bolo po vypočutí svedkyne a účastníkov odročené na 18. september 1992 z dôvodu predvolania ďalšej svedkyne;
- 17. september 1992 – pojednávajúce bolo pre ospravedlnenú neprítomnosť účastníkov a ich právnych zástupcov, ako aj pre neprítomnosť svedkyne odročené na 8. október 1992;
- 8. október 1992 – pojednávajúce bolo pre chorobu zákonnej sudkyne odročené na neurčito;
- 16. november 1992 – okresný súd nariadil pojednávajúce na 8. december 1992;
- 8. december 1992 – pojednávajúce bolo pre ospravedlnenú neprítomnosť sťažovateľov a ich právneho zástupcu odročené na neurčito;
- 16. apríl 1993 – okresný súd na pojednávaní rozsudkom v celom rozsahu vyhovel návrhu sťažovateľov;
- 10. jún 1993 – žalovaní sa odvolali proti rozsudku zo 16. apríla 1993, ku ktorému sa sťažovatelia vyjadrili 8. júla 1993;
- 17. august 1993 – spis bol okresným súdom postúpený Mestskému súdu v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“), kde sa viedlo konanie o odvolaní pod sp. zn. 7 Co 204/93;
- 3. december 1993 – odvolací súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu ako predčasný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a neúplného dokazovania a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie;
- 2. marec 1994 – spis bol z odvolacieho súdu vrátený okresnému súdu;
- 21. apríl 1994 – okresný súd nariadil pojednávajúce na 23. jún 1994;
- 23. jún 1994 – uskutočnilo sa pojednávajúce, na ktorom sťažovatelia upravili žalobný návrh v súlade so závermi uznesenia odvolacieho súdu (správnym označením mena ich právnej predchodkyne) a v súlade s týmto uznesením žiadali aj o pripustenie vstupu ich matky do konania na strane žalobcov; toto pojednávajúce bolo odročené na 22. september 1994 z dôvodu zabezpečenia ďalších listinných dôkazov nevyhnutných na rozhodnutie;
- 22. september 1994 – pojednávajúce bolo z dôvodu neospravedlnenej neúčasti účastníkov konania odročené na 3. november 1994;
- 3. november 1994 – pojednávajúce bolo z dôvodu neospravedlnenej neúčasti účastníkov konania, ako aj z dôvodu urgovania zaslania vyžiadaného dedičského spisu sp. zn. D 736/82 odročené na 26. január 1995;

- 26. január 1995 – pojednávanie bolo z dôvodu opätovného urgovania zaslania vyžiadaného dedičského spisu a vyžiadaných listinných dôkazov odročené na 27. marec 1995;
- 27. marec 1995 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania (právny zástupca sťažovateľov sa ospravedlnil podaním z 24. marca 1995) odročené na neurčito;
- 11. apríl 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 8. jún 1995;
- 8. jún 1995 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom bolo právnu zástupkyňou žalovaných okresnému súdu oznámené, že sťažovateľom ešte nebol vyrubený súdny poplatok za žalobný návrh; toto pojednávanie bolo z dôvodu urgovania zaslania vyžiadaného dedičského spisu odročené na neurčito;
- 5. august 1996 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. september 1996;
- 30. september 1996 – pojednávanie bolo bez udania dôvodu a bez vypočutia prítomných účastníkov odročené na 3. október 1996;
- 3. október 1996 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom bolo okresnému súdu sťažovateľom v I. rade oznámené, že 2. mája 1996 zomrel právny predchodca sťažovateľov v III. - VI. rade (jeden z dvoch žalobcov) a dedičské konanie nebolo ešte ukončené; toto pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania ohľadne určenia ceny sporných nehnuteľností a sťažovateľovi v I. rade bola uložená povinnosť oznámiť okresnému súdu spisovú značku dedičského konania po zomrelom;
- 11. október 1996 – sťažovateľ v I. rade požiadal, aby okresný súd pripustil vstup do konania na miesto zomrelého žalobcu jeho pozostalej manželky, troch detí a jeho matky (všetci vyhlásili, že súhlasia so svojím vstupom do konania na miesto zomrelého), a oznámil, že dedičské konanie po zomrelom sa vedie pod sp. zn. D 193/96, zároveň doložil úmrtý list zomrelého;
- 15. október 1996 – okresný súd požiadal Obvodný súd Bratislava 5 o oznámenie mien dedičov po zomrelom žalobcovi;
- 25. október 1996 – okresnému súdu bolo oznámené, že dedičské konanie po zomrelom žalobcovi ešte nebolo ukončené a spis je u notára;
- 29. jún 1998 – okresný súd opätovne požiadal Okresný súd Bratislava 5 o oznámenie mien dedičov po zomrelom žalobcovi, ktoré boli okresnému súdu oznámené 15. júla 1998;

- 17. november 1998 – sťažovatelia v III. - VI. rade (dedičia po zomrelom žalobcovi), ako aj sťažovateľka v II. rade opätovne oznámili okresnému súdu, že súhlasia s ich vstupom do konania (všetci už vyjadrili svoj súhlas 11. októbra 1996);
- 30. november 1998 – okresný súd vyzval právnych nástupcov po zomrelom žalobcovi na vyjadrenie, či súhlasia s ich vstupom do konania na miesto zomrelého;
- 8. február 1999 a 3. máj 1999 – okresný súd zaslal Archívu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (ďalej len „štátny archív“) žiadosť o zapožičanie spisu, ktorý sa týkal sporných skonfiškovaných nehnuteľností, na ktorú štátny archív odpovedal 8. júna 1999;
- 1. jún 2000 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. september 2000;
- 26. september 2000 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa žalovaných oznámila okresnému súdu, že 3. marca 2000 zomrel žalovaný v I. rade a že dedičské konanie prebieha pod sp. zn. D 317/00, doložila potvrdenie notára o prípadnom okruhu dedičov po zomrelom; toto pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu pripojenia dedičského spisu po zomrelom;
- 2. október 2000 – okresný súd uznesením pripustil vstup sťažovateľky v II. rade do konania na strane žalobcov;
- 8. december 2000 – okresný súd uznesením prerušil konanie až do skončenia dedičského konania po zomrelom žalovanom v I. rade;
- 19. jún 2001 – okresný súd zistil, že dedičské konanie po zomrelom žalovanom v I. rade bolo skončené 4. decembra 2000 (4 dni pred prerušením konania 8. decembra 2000);
- 7. august 2001 – okresný súd nariadil pojednávanie na 22. november 2001;
- 22. november 2001 – pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na neurčito;
- 12. február 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. apríl 2002;
- 17. apríl 2002 – pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na neurčito;
- 24. jún 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. október 2002;
- 3. október 2002 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom bolo okresnému súdu právnu zástupkyňou žalovaných oznámené, že na základe darovacej zmluvy bolo vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam prevedené na žalovaného v II. rade, ktorý sa tak sám stal pasívne legitimovaný; toto pojednávanie bolo odročené na 14. január 2003 s tým, že

okresný súd sa obráti na kataster nehnuteľností vo veci prevodu sporných nehnuteľností na jedného vlastníka;

- 14. január 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu predloženia darovacej zmluvy a listu vlastníctva osvedčujúceho vlastníctvo sporných nehnuteľností len žalovaným v II. rade odročené na 7. február 2003;
- 7. február 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu predvolania neprítomnej sťažovateľky v II. rade odročené na 14. marec 2003;
- 14. marec 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na neurčito;
- 30. marec 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 29. máj 2003;
- 29. máj 2003 – okresný súd na pojednávaní rozsudkom návrh sťažovateľov zamietol;
- 30. jún 2003 – zákonná sudkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku z dôvodu náročnosti veci;
- 27. august 2003 – sťažovatelia podali prostredníctvom telefaxu odvolanie proti rozsudku (doplnené písomným podaním z 9. septembra 2003),
- 5. november 2003 – okresný súd vydal opravné uznesenie k rozsudku z 29. mája 2003 (opravil záhlavie rozsudku a správne označil sťažovateľov a tiež opravil výrok rozsudku v časti týkajúcej sa trov konania);
- 20. máj 2004 – okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie;
- 7. júl 2004 – okresný súd predložil spis odvolaciemu súdu.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. IV. ÚS 232/03).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť vecí (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť vecí, predmetom konania pred okresným súdom vedeným pod sp. zn. 16 C 258/91 je nárok sťažovateľov na určenie, že v žalobe špecifikované sporné nehnuteľnosti, ktoré boli skonfiškované štátom, patria do dedičstva po ich právnej predchodkyni. S prihliadnutím na skutočnosť, že okresný súd musel v konaní aplikovať pomerne obsiahlu právnu úpravu týkajúcu sa konfiškácie majetku po druhej svetovej vojne, ako aj spravovania tohto majetku [dekrét prezidenta republiky o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy č. 108/1945 Zb., zákon č. 31/1947 Zb. o niektorých zásadách pri rozdeľovaní nepriateľského majetku konfiškovaného podľa dekrétu prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. v znení neskoršieho nariadenia č. 116/1949 Zb. (zrušené zákonom č. 369/1990 Zb.), vládne nariadenie č. 163/1947 Zb. o pridelovaní

konfiškovaných rodinných domčekov v znení neskorších vládnych nariadení č. 89/1948 Zb., č. 32/1949 Zb., č. 116/1949 Zb. a č. 65/1951 Zb., vyhláška Ministerstva vnútra č. 97/1949 Zb. o úplnom znení prídelového nariadenia pre rodinné domčeky], ako aj právne predpisy upravujúce právomoc orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o konfiškácii majetku a jeho následnom prerozdelení [vládne nariadenie č. 8/1928 Zb. o konaní vo veciach patriacich do pôsobnosti politických úradov (správne konanie)] ústavný súd dospel k záveru, že konanie vykazuje znaky právnej zložitosti. Pokiaľ ide o faktickú stránku veci, ústavný súd pripúšťa faktickú zložitost' sporu vzhľadom na potrebu rozsiahleho dokazovania (okresný súd musel zadovážiť archívne dokumenty týkajúce sa skonfiškovaného majetku, a to jednak zo štátneho archívu, ako aj z archívu príslušného okresného úradu, predtým ústredného národného výboru a bývalého krajského národného výboru, ako aj vzhľadom na meniaci sa okruh účastníkov konania z dôvodu úmrtia pôvodných účastníkov. Na skutkovú a právnu zložitost' veci poukázal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 2074/04 z 28. mája 2004. Ústavný súd však konštatuje, že v žiadnom prípade nemožno hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné zdôvodniť celkovú doterajšiu dobu trvania konania (viac ako 13 rokov).

2) Správanie sťažovateľov (resp. sťažovateľov v III. – VI. rade a ich právneho predchodcu) ako účastníkov konania (v procesnom postavení žalobcov) je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z hľadiska hodnotenia veci podľa uvedeného kritéria ústavný súd dospel k záveru, že čiastočný podiel na zdĺhavosti konania majú aj sťažovatelia, a to tým, že z 26 okresným súdom nariadených pojednávaní sa sťažovatelia ani ich právny zástupca nezúčastnili na šiestich pojednávaniach (29. januára 1992 – neospravedlnená neúčast', 17. septembra 1992 – ospravedlnená neúčast', 8. decembra 1992 – ospravedlnená neúčast', 22. septembra 1994 – neospravedlnená neúčast', 3. novembra 1994 – neospravedlnená neúčast' a 27. marca 1995 – ospravedlnená neúčast'). Ústavný súd zistil, že sťažovatelia v priebehu konania zmenili petit žalobného návrhu, kým pôvodnou žalobou z 30. decembra 1991 sa domáhali vydania nehnuteľnosti na základe zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych

rehabilitáciách, zmenou petitu žalobného návrhu z 20. marca 1992 žiadali o určenie, že nehnuteľnosti uvedené v žalobe patria do dedičstva po ich právnej predchodkyni. Toto konanie sťažovateľov však nijako podstatne neprispelo k predĺženiu konania, pretože k zmene petitu žalobného návrhu došlo po necelých troch mesiacoch od podania pôvodnej žaloby, teda v štádiu, keď okresný súd nezačal vo veci dokazovanie. Ústavný súd konštatuje, že pri zohľadnení doterajšej celkovej dĺžky konania (viac ako 12 rokov) je podiel sťažovateľov na prieťahoch v konaní v dôsledku ich neúčastou na pojednávaníach v podstatnom nepomere voči prieťahom zapríčineným nečinnosťou a neefektívnymi úkonmi súdu. Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že sťažovatelia sa inak počas celého konania správali aktívne, včas reagovali na výzvy okresného súdu, navrhovali dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, urgovali konanie vo veci (21. február 1997, 13. október 1999 a 5. február 2002) a opakovanými sťažnosťami adresovanými orgánu štátnej správy súdu sa domáhali urýchlenia konania v ich veci (15. máj 1997 a 9. marec 1999). Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 2074/04 z 28. mája 2004 uviedol, že „*prieťahy spôsobené sťažovateľmi neboli zistené*“.

Prieťahy v konaní, ktoré možno pripísať na vrub správaniu účastníka konania, nevyklučujú zodpovednosť štátu za to, že o právach účastníka konania sa rozhoduje dlhšie, než je primerané podľa povahy veci, ak ide o zbytočný prieťah zapríčinený nečinnosťou súdu (m. m. II. ÚS 22/96).

3) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu.

V rámci svojej judikatúry ústavný súd už vyslovil, že napriek tomu, že jurisdikcia ústavného súdu („*rationae temporis*“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky, či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde bez zbytočných prieťahov v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd prihliadol aj na dobu, ktorá v konaní uplynula pred 15. februárom 1993. Ústavný súd preto prihliadol aj na skutočnosť, že do založenia jurisdikcie ústavného súdu 15. februára 1993

predmetné konanie trvalo viac ako 1 rok (žaloba bola na okresnom súde podaná 30. decembra 1991).

Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu nasledovné významné obdobia nečinnosti, ktoré mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania a ktoré je potrebné považovať za zbytočné priet'ahy podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

- od 8. júna 1995 (pojednávanie) do 5. augusta 1996 (nariadenie pojednávania), t. j. viac ako 1 rok;
- od 25. októbra 1996 (okresnému súdu bolo oznámené, že dedičské konanie po právnom predchodcovi s'ťažovateľov v III. – VI. rade nebolo ešte ukončené) do 29. júna 1998 (okresný súd opätovne zisťoval stav dedičského konanie po právnom predchodcovi s'ťažovateľov v III. – VI. rade), t. j. viac ako 1 rok a 8 mesiacov, a okresný súd navyše nevydal v súlade s § 107 Občianskeho súdneho poriadku uznesenie o prerušení konania;
- od 15. júla 1998 (okresnému súdu boli oznámené mená dedičov po právnom predchodcovi s'ťažovateľov v III. – VI. rade) do 22. augusta 2000 (nariadenie pojednávania), t. j. viac ako 2 roky, pričom v tomto období okresný súd neefektívne vyzýval dedičov (30. november 1998), aby oznámili, či súhlasia s ich vstupom do konania, aj napriek tomu, že dedičia sa k tejto otázke vyjadrili už 17. novembra 1998;
- od 8. decembra 2000 (okresný súd uznesením prerušil konanie až do skončenia dedičského konania po zomrelom žalovanom) do 7. augusta 2001 (nariadenie pojednávania), t. j. viac ako 7 mesiacov, pričom samotné prerušenie konania uznesením z 8. decembra 2000 hodnotí ústavný súd aj ako neefektívny úkon, pretože dedičské konanie, z dôvodu ktorého bolo konanie okresným súdom prerušené, skončilo už 4. decembra 2000, teda 4 dni pred vydaním uznesenia o prerušení konania;
- od 27. augusta 2003 (s'ťažovatelia sa odvolali proti rozsudku) do 20. mája 2004 (okresný súd vyzval s'ťažovateľov na zaplatenie poplatku za odvolanie), t. j. viac ako 8 mesiacov.

Okresný súd tak spôsobil v dôsledku svojej nečinnosti bez existencie akejkoľvek zákonnej prekážky priet'ahy v konaní v celkovej dĺžke viac ako 6 rokov a 1 mesiaca.

Zo spisu ďalej vyplýva, že okresný súd bol vo veci nečinný, ale aj keď vo veci vykonával procesné úkony, mnohé boli neefektívne, v dôsledku čoho sa konanie tiež neúmerne predlžovalo. Za neefektívne konanie okresného súdu treba považovať rozsudok zo 16. apríla 1993, ktorý bol na základe odvolania žalovaných zrušený uznesením odvolacieho súdu sp. zn. 7 Co 204/93 z 3. decembra 1993 ako predčasný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu veci. Neefektívnym úkonom okresného súdu je aj jeho uznesenie z 8. decembra 2000, ktorým bolo prerušené konanie z dôvodu prebiehajúceho dedičského konania po zomrelom účastníkovi, ktoré však už bolo ukončené 4 dni pred vydaním tohto uznesenia. Okresný súd konal neefektívne aj v prípade rozhodovania o rozšírení okruhu účastníkov na strane žalobcov, keď o pripustení vstupu sťažovateľky v II. rade do konania rozhodol uznesením z 2. októbra 2000, t. j. o tejto veci rozhodol okresný súd po viac ako 6 rokoch a 3 mesiacoch od žiadosti sťažovateľov o pripustenie jej vstupu do konania (22. jún 1994) a po tom, ako na túto skutočnosť bol okresný súd upozornený aj uznesením odvolacieho súdu z 3. decembra 1993.

Okresný súd konal aj nesústredene a príkladom takejto nesústredenej činnosti je nevyrubenie sťažovateľom súdneho poplatku za žalobný návrh, aj keď na túto skutočnosť bol okresný súd upozornený odvolacím súdom v uznesení z 3. decembra 1993 a poukázala na ňu aj právna zástupkyňa žalovaných na pojednávaní 8. júna 1995. Rovnako okresný súd odročil pojednávanie 3. októbra 1996 na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania ohľadne určenia ceny sporných nehnuteľností (čo odporučil vo svojom uznesení aj odvolací súd), avšak okresný súd znalca neustanovil. Okresný súd zasielal (26. septembra 1996, 1. júna 2000) predvolania na pojednávania aj právnenému zástupcovi sťažovateľov, aj keď už 10. júla 1995 sťažovatelia oznámili okresnému súdu odvolanie splnomocnenia ich právnenému zástupcovi. Príkladom nesústredenej činnosti okresného súdu je aj opravné uznesenie okresného súdu z 5. novembra 2003, ktorým okresný súd opravil záhlavie a výrok o trovách konania v rozsudku z 29. mája 2003. Okresný súd okrem toho oneskorene reagoval na návrhy účastníkov na vykonanie dôkazov, keď napríklad žalovaní navrhli vyžiadanie spisov o konfiškácii sporných nehnuteľností zo štátneho archívu na pojednávaní 23. júna 1994, avšak okresný súd na to reagoval až výzvou z 8. februára 1999.

Podľa vyjadrenia okresného súdu sp. zn. Spr. 2074/04 z 28. mája 2004 v konaní zistené priedahy „*vyplývajú z objektívnej situácie v personálnom obsadení tunajšieho súdu*“.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbaňuje zodpovednosti za zbytočné priedahy v súdnom konaní. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a vo väzbe na to neprimerané zaťaženie sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 58/02).

Ústavný súd vychádzajúc z postupu podľa uvedených troch kritérií dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/91 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v záujme zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľov ústavný súd prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 258/91 konal bez zbytočných priedahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods. 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali z dôvodov prietáhov v konaní a im spôsobenej morálnej ujmy, „*nakoľko sa nemôžu v primeranej lehote (už 13 rokov) domôcť svojich práv garantovaných nielen Ústavou SR ale aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk pre každého zo sťažovateľov.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadol na všetky okolnosti zakladajúce porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zohľadnil tak postup okresného súdu, ako aj podiel sťažovateľov, resp. ich právneho predchodcu na prietáhoch v konaní, pričom ústavný súd považoval za odôvodnené priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume po 50 000 Sk pre sťažovateľov v I. rade a II. rade a v sume po 20 000 Sk pre sťažovateľov v III. – VI. rade (ako právnym nástupcom po pôvodnom žalobcovi).

Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať úhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 45 192 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 17 ods. 2 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 (1/3 výpočtového základu, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) po jej znížení podľa § 17 ods. 2 vyhlášky je 3 630 Sk, za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu vecí, písomné podanie ústavnému súdu) to je 7 260 Sk, pri šiestich sťažovateľoch to je 43 560 Sk. Hodnota režijného paušálu je 136 Sk, za dva úkony právnej služby pri šiestich sťažovateľoch je jeho celková hodnota 1 632 Sk (2 x 6 x 136 Sk). Ústavný súd s poukazom na výsledok konania priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom

súde) úhradu trov konania v celkovej výške 45 190 Sk (43 560 Sk + 1 632 Sk) v súlade s § 25 vyhlášky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2004